

'Oud Woudenberg' is een uitgave van Stichting Oud Woudenberg voor donateurs. De Stichting is opgericht op 15 december 1955 en heeft als doelen:

1. *Het verzamelen en tentoonstellen van voorwerpen van oudheidkundige aard,*
2. *Het verhogen van de kennis van de geschiedenis,*
3. *Het naspeuren van de zeden en gewoonten in heden en verleden, betrekking hebbend op of gevonden in de gemeente Woudenberg en omgeving.*

Bestuur: P.D. de Kruif, voorzitter
O.G.A. Honders, secretaris
H. Schouten, penningmeester
J. van Egdom, W. de Greef, M. de Man, C. Pater-de Lange,
A. Robbertsen-Moesbergen, C.Ph. Roodnat, leden

Telefoon: (033) 286 36 49 (secretaris)
(033) 286 33 99 (oudheidkamer) b.g.g. (033) 286 25 95
E-mail: mail@oudwoudenberg.nl
Website: www.oudwoudenberg.nl
Postadres: Postbus 2, 3930 EA Woudenberg

Oudheidkamer met tentoonstellingen, bibliotheek en fotocollectie:

Adres: Schoolstraat 2A, Woudenberg
Geopend: -maandag tussen 14.00 - 15.30 uur
-tweede vrijdag van de maand tussen 19.00-20.30 uur
-groepen op afspraak

Donatie: vanaf € 12,50 per jaar, waarvoor u een acceptgiro ontvangt
Giften: zijn welkom op rekening 3724.34.401
Legaten: bij testament zullen met erkentelijkheid worden geaccepteerd
De Stichting is erkend als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Voor particulieren zijn donatie en giften fiscaal aftrekbaar. Legaten zijn voor de Stichting vrij van successierecht.

Redactie: P.D. de Kruif
H.G. Moesbergen
W. de Greef, eindredactie en vormgeving
Oplage: 850
Verschijsning: 4x per jaar of 3x per jaar + 1 Klapperman (=themanummer)
Druk: Woudenbergse Drukkerij BV, Woudenberg
ISSN: 1571-456X

Inhoud

1. Woord vooraf	2
2. De evacuatie van de koeien tijdens de meidagen van 1940	3
3. Woudenbergs dialect (3)	13
4. Aanvulling foto's familie Meerveld	16
5. Wie zijn Jet en Jan?	18
6. Tentoonstelling over wederopbouw-boerderijen tot 1 juli	20
7. Boerenmarkt Hoeve De Beek op 6 juli en 10 augustus	21
8. Open Monumentendag en Culturele Dag op 11 september	21
9. Uitstapje naar Hoorn en Medemblik op 15 september	22
10. Digitaliseren van films en video's	24

1. Woord vooraf

U heeft voor u nummer 2 van 'Oud Woudenberg' van dit jaar.

Toen de Duitsers op 10 mei 1940 ons land binnenvielen moesten de inwoners van de plaatsen direct gelegen bij de Grebbelinie evacueren. Het vee bleef achter, behalve de koeien, die ook geëvacueerd werden. De heer J. (Jaap) Floor heeft over deze gebeurtenis in 1984 gesprekken gehad met twee oud-veehouders. Dit waren C. (Kees) van Wolfswinkel van Klein-Haksfoort te Maarsbergen en E. (Evert) Jansen van De Boom. Deze gesprekken heeft hij uitgeschreven en onlangs ontving Oud Woudenberg deze van hem. We publiceren ze hierbij door de redactie aangevuld met diverse persoonsgegevens en foto's. Een mooi stukje geschiedenis ("*oral history*") uit de eerste hand.

Hierna volgt deel drie van de serie over de betekenis van woorden uit het Woudenbergse dialect.

Interessante aanvullende gegevens bij twee foto's over de familie Meerfeld, gepubliceerd in het vorige nummer van dit blad, kunt u daarna lezen.

Kinderen van de basisscholen in Woudenberg hebben zich de afgelopen tijd beziggehouden met de vraag: *Wie zijn Jet en Jan?* Het antwoord op deze vraag geven wij u.

Het jaarlijkse uitstapje in september gaat naar West-Friesland. We willen eerst naar Medemblik gaan en hierna met de stoomtram naar Hoorn. Om alvast in de stemming te komen hebben wij alvast wat informatie op een rijtje gezet.

Vervolgens de agenda met vier artikelen en tenslotte de stand van zaken met betrekking tot het digitaliseren van films en video's.

Wim de Greef, eindredacteur

2. De evacuatie van de koeien tijdens de meidagen van 1940

Interviews uit 1984 met C. van Wolfswinkel (1905-1989) van boerderij Klein-Haksfoort en E. Jansen (1907-2000) van boerderij De Boom. Zij vertelden hun belevenissen met de evacuatie van de koeien in mei 1940 aan J. Floor, tot 1983 directeur van landbouwcoöperatie De Vallei.

2.1 Interview met C. van Wolfswinkel

Kees van Wolfswinkel (1905-1989) van boerderij Klein-Haksfoort te Maarsbergen in 1959 op de trekker. (foto uit: Jac. Gazenbeek, Gouden Bakken in Groene Vallei, 50 jaar Coöperatie Woudenberg-Maarn 1909-1959, fotopagina's tussen blz.24 en blz.25)

Op 13 juni 1984 ben ik op bezoek geweest bij de heer C. van Wolfswinkel op Klein-Haksfoort te Maarsbergen.

Kees van Wolfswinkel was in mei 1940 34 jaar. In 1931 was hij getrouwd met Willempje van Donselaar (geboren in 1906 op het Woudenbergse Rumelaar). Aan het begin van de oorlog hadden zij twee kinderen, namelijk Marinus (later eigenaar van een reinigingsbedrijf) en Gerrit (later eigenaar-exploitant van kaasboerderij "De Weistaar") beiden te Maarsbergen.

Later werden nog geboren Jannigje en Antonie. De laatste was in 1984 zijn vader al opgevolgd als boer/veehouder op Klein-Haksfoort.¹

¹ E.J. Wolleswinkel, *Van Wolfswinkel [etc.]* in: Nederlandse Genealogiën deel 9 1989, pp. 482-483.

Klein-Haksfoort, Rottegatsteeg 3, Maarsbergen (foto W. de Greef, mei 2010)

Hier volgt het relaas van de heer Van Wolfswinkel.

“Vanaf de herfst 1939 waren er soldaten ingekwartierd op onze boerderij vanwege de mobilisatie door de dreiging van oorlog. Het was een Rode Kruis-post. Dagelijks waren de militairen aanwezig, maar zij sliepen elders.

Op 10 mei 1940 in de vroege morgenuren (4.00 uur) zegt mijn vrouw: "Kees hoor je het: de hond slaat aan!" Ik ga snel het bed uit en zie dat de vier soldaten er al zijn. Ik roep de twee knechten. Vliegtuigen vlogen al zeer laag over en wij van geen gevaar bewust stonden allen te kijken. We zijn gauw gaan melken. Daarna hebben we de koeien halsters aangedaan en hebben de buren Verbeek (Groot-Haksfoort) en Van de Lagemaat gewaarschuwd om het evacuatieplan van de koeien in werking te stellen.

In het plan stond dat wij circa 150 koeien moesten verzamelen en deze naar Wijk bij Duurstede brengen. Vandaar moesten ze met boten naar de provincie Zuid-Holland.

Dit was de uitvoering van een plan dat de regering in Den Haag had opgesteld en dat via de gemeente (Maarn) door middel van een verordening aan ons kenbaar was gemaakt.

De koeien waren zeer moeilijk van huis te krijgen. Onderweg zagen we meerdere koppels koeien die in dezelfde richting gingen. Wij begeleidden de koeien per fiets en te paard. De route liep via Maarsbergen, het Kasteel, de Hoogstraat, Darthuizerweg, Zandweg naar Wijk bij Duurstede. Toen we in de buurt van Wijk bij Duurstede waren, hadden we nog zo'n honderd koeien onder controle, maar vrijwel geen een van de oorspronkelijke koppel.

Ik ben daarna naar mijn zwager Dirk Doornenbal in Doorn gegaan.

Dirk was in april 1940 getrouwd met Jannigje (Jans) van Wolfswinkel ².

Ze woonden op boerderij De Bunt. ³

De volgende dag ben ik naar Wijk bij Duurstede gegaan om de koeien te melken. Dit was heel moeilijk want de dieren waren zo overstuurd, dat ze vrijwel geen melk meer gaven. We zijn ook weer andere koppels koeien gaan halen totdat er geen koe meer in de weilanden liep.

Thuis op de boerderij zorgden de achtergebleven soldaten voor de varkens en de kippen. Ik had ze gezegd waar het meel in de schuur stond. Toen ik even thuis was vertelden ze mij, dat ze niet wisten welk meel voor de biggen bestemd was. We hebben uit die zak gegeven. Het bleek dat het geen meel was, maar kunstmest (Thomas slakkenmeel).

Op 12 mei zijn de aanwezige koeien op boten geladen en naar Zuid-Holland gebracht. Alle koeien uit de gemeente Maarn waren toen weg circa 400-500 stuks. Dat betrof alleen koeien aan de westkant van de Grebbelinie. Wat er aan de oostkant van de Grebbelinie gebeurde wisten we niet. De linie zat toen potdicht.

Ons gezin had als evacuatiebestemming de gemeente Vlaardingen.

We zijn daar echter nooit aangekomen. Onze kinderen zijn al vrij snel meegenomen door mijn ouders naar familie in Doorn.

Ik ben later per fiets ook naar Doorn gegaan naar mijn zwager Cor Jagtenberg (op boerderij Dubbelland aan de Buurtweg. Cor was in 1938 getrouwd met Aartje (Ort) van Donselaar, een zuster van Kees zijn vrouw Willempje. ⁴)

² E.J. Wolleswinkel, *Van Wolfswinkel [etc.]*, p.482.

³ Redactie

⁴ W. de Greef, *Stamreeks Van Donselaar 1600-1985*, Woudenberg 1985, p.21.

We troffen daar vrijwel de hele familie aan. Op 16 of 17 mei ben ik teruggegaan naar Maarsbergen. De Hollandse soldaten waren over de Gooyerdijk in Langbroek teruggetrokken. Even later kwamen de Duitse militaire colonnes. Zij waren stug en stroef en waren bang. Om acht uur in de avond zeiden ze: De oorlog is afgelopen. Zij legerden zich rond de boerderij in Doorn en wij hadden geen last van ze. Ik ben met mijn zusster Jans en twee knechten per fiets teruggegaan naar Maarsbergen. Onderweg was er niets te zien. Geen soldaten. Het was wonderwel zo stil als het was. Langs de weg en ook rond de boerderij lag veel materiaal van de Hollandse soldaten (geweren, kleding, wagens enz. enz.). De Hollandse soldaten die we nog gesproken hebben waren zeer boos. Ze vertelden: Toen ze de munitiekisten openden zaten er alleen maar losse flodders in en zo nu en dan een echte kogel die niet wilde afgaan. Ze jankten van kwaadheid. We kunnen ons met het geweer in de hand laten dood schieten was hun commentaar.

De terugkomst van de koeien.

Na 7-10 dagen kwamen de koeien geleidelijk weer terug. We dreven ze bijeen in de grote weide van de boerderij Anderstein in Maarsbergen. De koeien liepen echt snel, ze wilden naar huis. Blijkbaar hadden ze in de gaten, dat ze naar huis gingen. De herkenbare koeien (met schets) van de leden van de fokvereniging kregen eerst hun koeien terug. Van de 24 koeien kreeg ik er eerst maar 12 terug. De niet herkenbare koeien werden verdeeld onder de boeren die niet waren aangesloten bij de fokvereniging. Deze boeren kregen meer koeien terug maar blijkbaar waren er veel koeien verruild. Er liepen veel koeien rond met nummers die niet van ons waren. Later kwamen er nog wel enkele koeien terug maar velen hebben we nooit teruggezien. De niet teruggekomen koeien zijn redelijk vergoed.

We zijn de koeien weer gaan melken. Dat viel niet mee. De dieren hadden veel ontberingen moeten doorstaan, geen voer en geen water. Gelukkig was het dat maar weinig koeien onderweg moesten kalven omdat in die tijd de meeste koeien voor 1 mei gingen kalven”.

Tot zover het verhaal van de heer C. van Wolfswinkel van Klein-Haksfoort uit Maarsbergen.

2.2 Interview met E. Jansen

Evert Jansen (1907-2000) van boerderij De Boom te Woudenberg in 1953. (foto De Smalen, Amersfoort uit de collectie van C. Pater-de Lange, uitsnede)

Aan het woord is de heer E. Jansen die lange tijd boer op De Boom is geweest. De oude boerderij lag aan de Geeresteinselaan, vlak tegen de weg aan, tegenover huize De Boom. Evert Jansen is geboren aan de Mispelweg in Lunteren en begin 1940 zetboer geworden op boerderij De Boom van de familie De Beaufort. De melkbussen hadden nummer 1.

Evert Jansen was in mei 1940 32 jaar en stond op het punt van trouwen met Riek Bruggink (geboren in 1914) uit Maarsbergen. Hun huwelijk werd een maand later voltrokken.

Uit dit huwelijk werden vijf kinderen geboren, namelijk: Bertus, Gert, Gijsbertha, Evert jr en Henk. Bertus volgde later zijn vader op als boer/veehouder op De Boom.

*Boerderij De Boom, Geeresteinselaan 77, niet lang voor de afbraak in 1994.
Rechts het nog bestaande voormalige koetshuis.
(Foto collectie St Oud Woudenberg nr.31507)*

Hier volgt het relaas van de heer Jansen.

"We wisten bij verordening van de gemeente Woudenberg, dat we weg moesten in tijden van oorlog. Ook de koeien moesten weg. We gingen in de loop van de 10e mei 1940 via de Vieweg, het Heetveld, de Griftdijk en de Slappendel naar boerderij Anderstein van de familie Van Beuningen in Maarsbergen.

Daarna tussen Maarn en Maarsbergen de spoorlijn over en via boer Versteeg naar De Hoogstraat. Daar kregen de koeien in de gaten, dat er iets bijzonders aan de hand was. Zodra er geen sloten meer langs de weg waren, konden we ze niet meer bij elkaar houden en een aantal gingen de bossen in en die hebben we niet meer terug gezien.

Daarna staken we de Doornseweg over in de richting Wijk bij Duurstede. Daar aangekomen hebben we de koeien afgeleverd en die werden vandaar afgevoerd naar Zuid-Holland. Wij gingen weer terug om een tweede koppel koeien op te halen en via dezelfde route naar Wijk te brengen.

Na enkele dagen braken de Duitsers door bij de Grebbeberg en op de terugweg naar huis stak ik de Doornseweg over en werd gehinderd door voorbij trekkende Duitse colonnes die in westelijke richting optrokken. Met de fiets probeerde ik tussen de voertuigen over te steken, dat lukte, de Duitsers legden mij niets in de weg. Als ze in de gaten hadden dat je een boer was lieten ze je gewoon gaan. In de bossen rond Maarsbergen hoorde ik geluid. Ik ging midden op de weg staan, zodat ik gezien kon worden. Ik liep in de buurt van de Ruitenberg en zag enkele Hollandse soldaten en hoorde schieten. Ze wenkten en vroegen of ik iemand kende die een auto had. Zij wilden daarmee naar het westen van het land. Ik kende er maar één en dat was jhr. Godin de Beaufort van het kasteel Maarsbergen, maar ik zei erbij dat die wellicht weg zou zijn. Ga maar richting Maarn en dat deden zij dan ook.

Toen we in Woudenberg terugkwam was het daar erg stil. Iedereen was weg, ook de Hollandse soldaten. Ik hoorde dat de eerste Duitse soldaten al door Woudenberg waren gekomen en in de richting van Zeist waren gegaan. Langs de weg was het een onbeschrijflijke rommel van achtergelaten materiaal, fietsen, karren, wapens, huisraad en winkelgoederen. Thuisgekomen zagen we dat alle deuren open stonden. In huis was het een bende; het eten stond nog op tafel. We hebben eerst de grootste troep wat opgeruimd.

In de wei achter de boerderij liepen nog enkele achtergebleven koeien met volle uiers, die waren drie tot vier dagen niet gemolken. Ik vond enkele emmers en mijn aanstaande vrouw en ik hebben de dieren gemolken. Melkbussen hadden we niet, we gooiden de melk maar in de sloot. Later wilde ik naar Lunteren naar mijn familie, maar dat lukte niet. Bij de Pothbrug in Woudenberg werd ik tegengehouden door Duitse soldaten en mocht ik niet verder.

Na de vijf oorlogsdagen heb ik mijn eigen koeien niet meer gezien. Er kwamen wel veel koeien terug maar die herkende ik niet. De oorlogsschade is na die tijd vastgelegd op officiële papieren en later ook uitgekeerd.”

Tot zover de heer Jansen van De Boom.

Jaap Floor

De koeien bijgedreven bij Van Beuningen op Anderstein in Maarsbergen.

*Cowboys op de fiets: v.l.n.r. Henk Legemaat (Griftdijk, Maarsbergen),
Willem Hazeleger en Kees van Wolfswinkel (Klein-Haksfoort, Maarsbergen.)
Hier komen ze met de kudde uit het bos en steken de Doornseweg over.*

De koeien staan te wachten.

De koeien onderweg.

Terugkomst en verdeling van de koeien. ⁵

⁵ De voorgaande vijf foto's zijn uit de collectie van St. Oud Woudenberg; uit een map met opschrift: "Bezetting 1939-1945 map C".
De tweede foto is ook (met een ander onderschrift) afgedrukt in de paragraaf *Oorlog en evacuatie* in: De Klapperman, december 1988, p. 156.

3. Woudenbergs dialect (3)⁶

Hieronder staat het vervolg van een woordenlijst van Woudenbergs dialect. Het geeft een aardig beeld van de platte taal - het "Wombargs" - zoals het hier vroeger (en soms nu nog) werd gesproken.

Kent u onderstaande woorden of uitdrukkingen nog? En zo ja, klopt de betekenis ongeveer? Aanvullingen en opmerkingen zijn welkom.

De lijst is opgesteld in of kort voor 1948.

dialect	betekenis en toelichting
garst	gerst
geef, geve, geif, geive	gaaf; bijv. <i>"Wat mooie geive appel"</i>
gest	gist
geut	wasplaats
gint veer	daarginds, daar in de verte
gortbuuk	scheldnaam, die ook te Woudenberg voorkomt
greep	spitvork, mestvork
grup	geul, greppel; bijv. <i>"spitten van een grup"</i>
halft	helft

⁶ M.J. Westerhout, *De Westfriesche Buurtschap Woudenberg*. Gepubliceerd in: *De Westfries*, orgaan van de West-Frieze-Styk, XIe jaargang, 1948. De woordenlijst is hierin opgenomen als bijlage II op pagina 22 t.m. 28 en is samengesteld door Trudi Kolb.

dialect	betekenis en toelichting
harder	herder
heerd	de zitkamer van een boerderij
heften	opbeuren, optillen, opheffen
hoeve	boerderij, boerenplaats
hond of hont	landmaat
hoogt	hoogte, heuvel e.d.
hot	schift; bijv. " <i>de melk is hot</i> ": de melk is geschift
hutselen of husselen	schudden, klutsen, ook wel karnen van melk
kaal	zonder iets erbij; bijv.: " <i>een kale pieper</i> ": aardappelen zonder groente ⁷
kallebaster	gedroogde siervrucht
kamerdag	dag waarop de kamer wordt schoongemaakt
kamp	een afgeperkt stuk land van onbepaalde-grootte (in Woudenberg komt de naam " <i>het kampje</i> " ⁸ nog voor)

⁷ en/of vlees

⁸ dit is het gebied langs de huidige Kon. Wilhelminastraat

dialect	betekenis en toelichting
kapsijnder	zeker soort grauwe erwte
karremellek	karnemelk
kars	kers
keers	kaars
ketting	meervoud: kettings
kieken	kijken
kiend	kind
kijs	kaas
klink	sluitijzer van een deur
klits	klap, klets
kloen	kluwen
kloris	naam voor <i>vrijer</i> in het algemeen
klussie	Klusje, klein werkje, karweitje
knarpen	een knarsend geluid maken

(wordt vervolgd)

4. Aanvulling foto's familie Meerveld

Van mevrouw A.W. Bouwheer-Meerveld ontvingen wij waardevolle aanvullingen naar aanleiding van twee foto's uit de collectie van Oud Woudenberg (nr. 31208 en nr. 34122), gepubliceerd in het vorige nummer van dit blad. Hartelijk dank hiervoor.

Foto nr. 31208

”Mijn vader Dirk Meerveld begon aan de Schoolstraat als meelboer. Rond 1925 verhuisde hij van de Achterstraat naar de Voorstraat (het pand links op de foto, dat rechts op de hoek van de Middenstraat stond). Het huis is pas in 1957 afgebroken. De steensmuren waren erg vochtig. Aan de binnenkant zat betingel⁹ op de muur om optrekkend vocht tegen te gaan. Daarover zat behang.”

⁹ Betingel of betengel. Tingels zijn dunne, lange smalle, latten. Tingels werden tegen de muren gespijkerd om daarop het behangerslinnen te kunnen spannen. (C. Kruyskamp, *Van Dale, Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*, 2 delen, (10e druk), 's-Gravenhage 1976, deel 1, p.290)

Foto 34122

“Links is mijn vader (Dirk Meerveld) en rechts mijn broer Joop. De ornamenten die pa en Joop ophebben, droegen zij bij een trouwerij. De mannen middenin zijn daarom geen dragers maar koetsiers. Zij werden voor de gelegenheid ingehuurd; de meesten kwamen uit Amersfoort. De vrouw in het midden ken ik niet. Het is in ieder geval niet mijn moeder (Jaantje Meerveld-Veldhuizen). Deze foto is genomen in Scherpenzeel en niet bij ons thuis.

Voor bruiloften had pa een landouwer (open koets) met twee paarden ervoor. Ook had hij een fiekeland¹⁰ (dichte koets). Verder had hij een lijk-wagen. Nadat ze rond 1925 op de Voorstraat kwamen wonen, is het meelbedrijf op den duur op de achtergrond geraakt. Hij ging steeds meer bruiloften rijden en begrafenissen doen. Daar hoorde ook bij dat hij ‘aanzegger’ was als de familie van de overledene daarom vroeg. Pa werkte lange tijd samen met Eip Cortus en volgde hem later helemaal op bij het verzorgen van begrafenissen.”

¹⁰ Vigilante: gesloten huurrijtuig (Van Dale, deel 2, p.2762)

5. Wie zijn Jet en Jan?

Wie zijn Jet en Jan? Dat is de vraag die ieder kind van groep 5 in Woudenberg u kan stellen. Het is een prachtig project tussen St. Oud Woudenberg in samenwerking met Landschap Erfgoed Utrecht¹¹ en alle Woudenbergse basisscholen. Hierbij heeft de gemeente Woudenberg een stimulerende rol gespeeld.

Als u dit leest heeft Oud Woudenberg in het schooljaar 2009/2010 alle groepen 5 van de Woudenbergse scholen ontvangen onder de stimulerende leiding van Ria Veldhuis en Annie Robbertsen.

We kunnen rustig stellen dat dit een succes is geworden. Alle leerkrachten hadden de lessen voorbereid en de kinderen mochten in de Oudheidkamer daadwerkelijk aan de slag. Activiteiten die niet meer allereerst zijn en die Oud Woudenberg in samenwerking met Landschap Erfgoed Utrecht heeft voorbereid. Er werd driftig koffie gemalen, gebakeld, w.c.papier geregen (voor op de oude poepdoos), het schoonschrift beoefend op een lei met griffel, sokken gestopt en gepuzzeld.

De kinderen konden zich uitstekend inleven in hoe "Jet en Jan, twee kinderen in 1910" zich bezighielden.

Ouders, eventuele grootouders, andere familieleden en belangstellenden konden tijdens de vrijdagavondopenstelling van de Oudheidkamer zien wat de kinderen hadden gedaan. Dat gaf mooie gesprekjes over heel vroeger en nu: kinderen van nu hebben andere vaardigheden nodig dan in 1910! Een uitwisseling tussen ontdekken en ervaringen.

Oud Woudenberg kan terug zien op een heel mooi project dat zeer waarschijnlijk zijn vervolg gaat krijgen in het nieuwe schooljaar 2010/2011.

Wie zou ook zijn ervaringen over zijn Woudenbergse schooltijd eens op papier of in een computerdocument willen zetten? Wij houden ons zeer aanbevolen.

Lia Pater

¹¹ Landschap Erfgoed Utrecht is op 1 oktober 2007 ontstaan uit een fusie tussen Erfgoedhuis Utrecht en Landschapsbeheer Utrecht. Adres: Landgoed Oostbroek, Bunnikseweg 25, 3732 HV De Bilt

*Impressie van het project "Wie zijn Jet en Jan" voor kinderen van de Woudenbergse Basischolen in de Oudheidkamer.
(foto's C. Pater-de Lange)*

6. Tentoonstelling over wederopbouw-boerderijen tot 1 juli ¹²

In het Historisch Informatiepunt (HIP) van Bibliotheken Eemland, locatie Woudenberg is tot en met juni 2010 een fotopresentatie van wederopbouw-boerderijen langs de Grebbelinie te zien. De fotopresentatie is gemaakt door amateurfotograaf Geo van Geffen uit Leusden.

De Grebbelinie moest in 1940 de hoofdverdediging van ons land vormen. Generaal Winkelman besloot alles wat te veel in het schootsveld stond te slopen. Zo gingen diverse boerderijen, in naam der koningin, in vlammen op. Tijdens en na de oorlog zijn veel vernietigde boerderijen met hulp van de staat weer opgebouwd. "Wederopbouw-boerderijen" van toen, zijn monumenten van nu. De verwoestingen van al die boerderijen hebben een enorme impact gehad op het plattelandsleven. Met de bouw van nieuwe boerderijen werd een modernisering ingezet, die een breuk betekende met het verleden. Niet alleen het dagelijks leven van de boeren nam andere vormen aan, ook het collectieve geheugen werd aangetast.

Bij de wederopbouw van de in de oorlog verwoeste boerderijen, speelden zowel collectieve als individuele belangen een rol. De Nederlandse overheid zag in de wederopbouw vooral een mogelijkheid om de landbouw te moderniseren. Om allerlei verschillende belangen te behartigen, werd er al in 1940 een bureau in het leven geroepen: het Bureau Wederopbouw Boerderijen (BWB).

De overheid vond het belangrijk om traditionele vormen te behouden in de architectuur. Zo werden streekeigen kenmerken in stand gehouden. Toch lijken veel wederopbouw-boerderijen op elkaar. Door het BWB werden na 1950 standaardontwerpen aangeboden, veelal in stijl van de Delftse School. Eenvoudige bakstenen gebouwen met vlechtingen in het metselwerk en rode pannen; geen overstekken, tuitgevels. Schouderstukken zijn kenmerkend voor wederopbouw-boerderijen. Ze zijn te herkennen aan de steen in de gevel met daarop de Nederlandse Leeuw die uit de vlammen oprijst.

¹² www.woudenberger.nl

7. Boerenmarkt Hoeve De Beek op 6 juli en 10 augustus

Op 6 juli en 10 augustus vindt op Hoeve De Beek weer een boerenmarkt plaats. Zoals altijd weer de moeite waard om te bezoeken.

Op 10 augustus vindt daar ook het kampioenschap vlegelen plaats. Zie ook www.vlegelmutsen.nl. Vlegelen is het handmatig dorsen van graan.

*Vlegelen op de boerenmarkt van vorig jaar: de jeugd in actie.
(foto: www.hoevedebeek.nl)*

8. Open Monumentendag en Culturele Dag op 11 september

Dit jaar is Renswoude aan de beurt met het verzorgen van **Open Monumentendag**. Het thema is *'De smaak van de negentiende eeuw'*. Het volledige programma is nog niet bekend, maar zal via de bekende media in de komende maanden worden gepubliceerd.

Op dezelfde dag zal voor het eerst een **Culturele Dag** in Woudenberg worden gehouden. Deze zal onder andere op het Kerkplein worden geconcentreerd. Ook Oud Woudenberg zal acte de presence geven. Zo mogelijk gaan we ook weer Oud-Hollandse wafels bakken.

9. Uitstapje naar Medemblik en Hoorn op 15 september

Op woensdag 15 september aanstaande staat ons jaarlijkse uitstapje op de agenda. Deze keer gaat de reis naar Noord Holland, namelijk naar twee steden in het deel dat West Friesland wordt genoemd, Medemblik en Hoorn.

Het vertrek is om 8.30 uur vanaf het parkeerterrein bij de Oudheidkamer, Schoolstraat 2A. Ook deze keer zal Bertus Brouwer onze chauffeur zijn. We rijden richting Amsterdam. Na de ring van Amsterdam kiezen we een fraaie route door het groene waterland en komen langs Monnickendam, Edam en Volendam. Zonder file's hopen we met koffietijd in Medemblik aan te komen. Daar worden we in een gezellig restaurant aan de haven verwacht en dat de koffie daar heerlijk is hebben we al aan den lijve ondervonden. Ook het lekkers erbij zal u smaken.

Bezienswaardigheden in **Medemblik**, die u op eigen gelegenheid kunt bezoeken, zijn bijvoorbeeld *het bakkerijmuseum* (zie foto links), de Meelmolen of kasteel Radboud.

Een mooie wandeling langs de haven en het IJsselmeer brengt ons bij het station. Hier staat *de stoomtram* klaar. (zie foto hieronder).

Een mooie oude en door liefhebbers gekoesterde loc trekt de wagons al puffend en sis-send over een enkel-spoortje langs nostalgische stations zoals die van Opperdoes. Binnen zitten wij en genieten van een lunch. Met de vlam in de pijp rijden we al etend (of is het nu eten we al rijdend?) door het West-Friese land. Een belevenis op zich!

Eindpunt van deze historische tramlijn is de stad **Hoorn**.

Vroeger was Hoorn een belangrijke handelsstad met een groot VOC verleden. Het is hier goed toeven. Gezien de beperkingen van het beschikbare budget heeft u ook hier gelegenheid om op eigen initiatief onder andere het fraaie West-Friese museum te bezoeken.

Een stadswandeling langs historische panden is een andere mogelijkheid. Wij zorgen voor de beschrijving.

Zo is er in het centrum het *oude waaggebouw* (zie foto links).

Een terrasje aandoen aan de voeten van Jan Pietersz. Coen is ook een optie. Kortom, wat vrije tijd in een mooie stad, waar overigens erg leuke winkels zijn, is een mooie aanvulling op het programma.

Vanuit Hoorn aanvaarden we, via Enkhuizen en de dijk naar Lelystad, de terugtocht naar het Utrechtse. Een mooie route over Harderwijk en de Veluwe brengt ons naar Renswoude, alwaar we (het is inmiddels traditie geworden) ons diner zullen genieten in restaurant De Dennen.

U kunt inschrijven voor het uitstapje via het bijgaande opgaveformulier. Het aantal zitplaatsen in de bus bedraagt 60, en zoals gebruikelijk *vol is vol*. Aanmeldingen worden in volgorde van binnenkomst behandeld. Dus wees er snel bij.

De prijs per persoon is € 52,50 inclusief koffie met iets lekkers, de stoomtram met lunch en het afsluitende diner. We hopen op goed weer en een gezellige dag met elkaar. Graag tot ziens! ¹³

¹³ De foto's zijn afkomstig van respectievelijk: www.fy.wikipedia.org, www.museumstoomtram.nl en www.commonswikimedia.org

10. Digitaliseren van films en video's

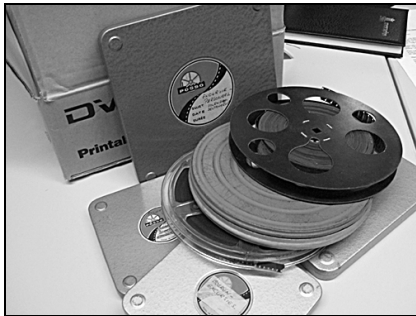
In het vorige nummer werd een oproep gedaan voor het digitaliseren van filmmateriaal. Hierop reageerde spontaan de heer Gerrit van de Lagemaat van de Maarsbergseweg (Jacobshoeve).

Hij heeft belangeloos de video's in de collectie van St. Oud Woudenberg op dvd's gezet. Heel hartelijk dank hiervoor!

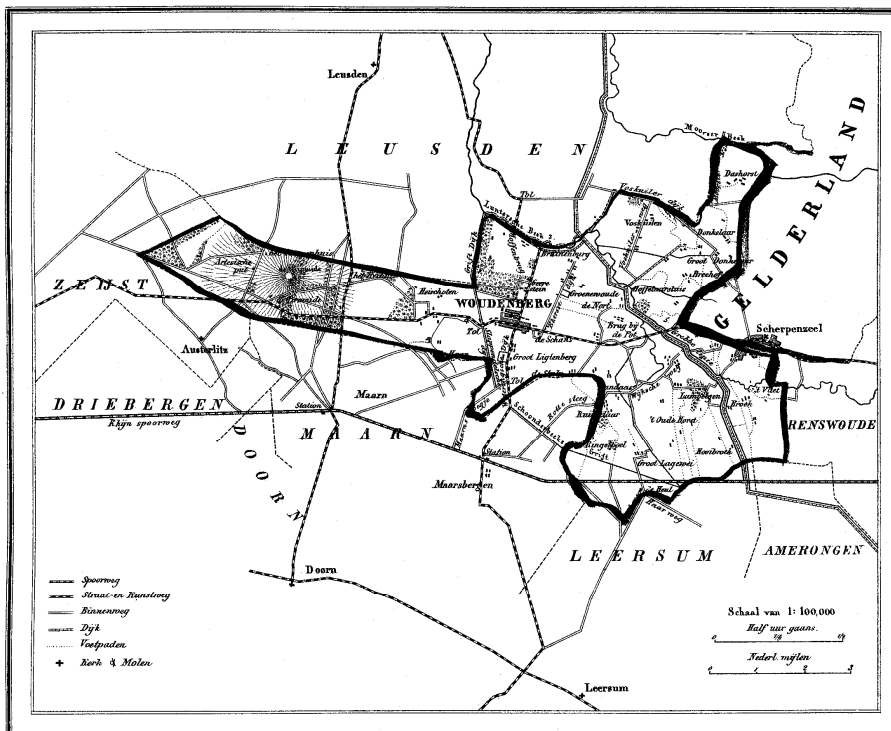
Het betreft de volgende onderwerpen:

- 1939 -1940 Mobilisatie: militairen bij Geerestein
- 1956 Roomboterfabriek 'De Vooruitgang' in werking
- 1988 Stepmarathon Rome-Woudenberg van Mario Reijne, Dick Schurink en Gerrit Jetten
- 19?? Reunie Familie Van de Lagemaat en beelden van diverse boerderijen in Woudenberg eo
- 1995 De Bunker:TV-uitzending over ontsnapping Gerrit Kleinveld
- 1998 Vijftig jaar Stichting "De Boom" 1948-1998
- 2000 Markant Utrecht: onder andere Woudenberg, Leusden en Renswoude

Hiermee is de eerste stap gezet om het analoge bewegende beeld-en geluidsmateriaal digitaal beschikbaar te hebben.

De **films** liggen nog te wachten om naar dvd te worden omgezet. Wie wil ons daarmee helpen of weet iemand die dit zou willen doen? U kunt hierover contact opnemen met Lia Pater tel. 033-2862595 of Piet de Kruij tel. 033-2867238. Uw reactie zien wij met belangstelling tegemoet.

Lever een waardevolle bijdrage aan de collectie van Oud Woudenberg !

Wij zijn zeer geïnteresseerd in:

- geboorte-, huwelijks- en overlijdenskaarten - reünie-en jubileumboekjes - foto's en films (ook op cd/dvd) - brieven en oude papieren - (gebruiks)voorwerpen - archeologische vondsten	- boeken e.d. - programmaboekjes - kerkbodes en jaargidsen - adres-en telefoongidsen - folders, brochures - kranten vóór 1975 - plattegronden en luchtfoto's

**U kunt stukken schenken of in bruikleen geven in de Oudheidkamer.
 Is langskomen een bezwaar, belt u dan even.
 Eén van de bestuursleden kan dan bij u langskomen.
 Indien u stukken niet wilt afstaan, dan nemen wij er graag een foto van of scannen het in op de computer.**

Bijvoorbaat hartelijk dank!